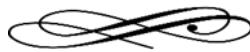

дисках її серверів. Вона виходить за свої фізичні кордони, переходить з реального простору у віртуальний. З одного боку, вона пропонує доступ до інформаційних ресурсів, що належать іншим суб'єктам інформаційного простору, зокрема представленим у мережі Інтернет. З другого – створює електронні інформаційні ресурси (бази даних, колекції оцифрованих документів, вебсайти та вебпортали), що перебувають за її фізичними стінами. Нарешті, бібліотека надає віртуальні послуги з пошуку інформації та необхідних знань. Умовно кажучи, сучасна бібліотека стає вузловим центром, який концентрує та розподіляє інформаційні потоки [4].

Список використаних джерел

1. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві: автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій. Харків. держ. акад. культури. Харків, 2008. 51 с.
2. Риб'янцева І. Комфортний простір – підґрунтя для якісного бібліотечного обслуговування. *Бібліотечна планета*. № 2. 2012. С. 1.
3. Лобаренко Л. Нові інформаційні технології в публічних бібліотеках України (за результатами загальнодержавного дослідження, проведеного НІБУ в 2014–2015 рр.). *Бібліотечна планета*. 2015. № 4. С. 9–14.
4. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача. *Бібл. вісн.* 2014. № 6. С. 17–23. URL: libkor.com.ua/php/lib_theme_files/Orientaciya.pdf
5. Лобузін К. Технології організації знаннєвих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності: монографія / відп.-ред. О. С. Онищенко; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2012. 66 с.

*Артеменкова О. М., аспірантка,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ АРХІВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Сьогодні в епоху цифрового інформаційного суспільства вкрай важливу роль у процесі проведення генеалогічних досліджень відіграють архівні вебсайти. Вони створюються для збереження автентичності цифрової інформації про різноманітні документи з питань генеалогії, розширення комунікативного простору архівних установ до генеалогічних джерел, забезпечення вільного доступу всіх охочих до архівної інформації в електронному режимі та забезпечення дієвого ефективного управління обсягами споживання інформаційних ресурсів архівів тощо. Відтак створення належних умов для забезпечення вільного доступу всіх охочих знати і вивчати свій родовід, захист наявних електронних каналів передачі та механізму збереження історико-культурних надбань у цифровому варіанті є вкрай важливими завданнями, які стоять перед сучасними архівними установами України. При цьому окреслені завдання трансформують функції архівних установ та суттєво підвищують їхню соціальну роль і відповідальність перед суспільством.

Згідно з отриманими даними, найбільше проблем та недоліків у роботі вебсайтів архівного спрямування офіційних органів виконавчої влади для генеалогічних потреб спостерігалось в питанні змісту сайтів та їхнього оформлення (загальний показник ефективності по Україні – 61 %), доступності (за різними протоколами та типами браузерів, ефективність – 57 %), дієвої навігації сайтів (ефективність – 56 %), рекламування нових електронних документів (ефективність – лише 14 %) тощо. Натомість висока ефективність

діяльності вебсайтів досягнута в питанні прозорості (98 %), авторизації (95 %), зв'язків з центральними архівними порталами та базами даних (91 %) та зв'язків із громадськістю і зворотних зв'язків (86 %) [1].

Приватні вебсайти та електронні ресурси громадських організацій та інституцій, які, на відміну від державних архівів, спрямовані виключно на дослідження родоводу і пошук різноманітних супутніх матеріалів, зокрема і за кордоном. Саме вони зазвичай надають найбільше інформації для проведення генеалогічних досліджень. Проаналізуємо найбільш актуальні та популярні серед них.

Family Search (пошук сім'ї, <https://www.familysearch.org/ru/>) – один із найбільших електронних ресурсів для проведення генеалогічних пошуків, який має доступ до величезної колекції різноманітних особистих та державних документів різних країн світу. Для послуг дослідників на сайті можна знайти різноманітні метричні книги, сповідні та армійські списки, чимало іншої документації з центральних архівів Києва та Львова. Важливим позитивним моментом цього веб-ресурсу є вільний доступ, легкість пошуку та можливість шукати матеріали з приватних та державних архівів понад 100 країн світу. Цікаво, що сама платформа, як і генеалогічне товариство, веб-ресурс якого і є власне даною базою, створене Церквою Ісуса Христа Святих останніх днів (мормони) за підтримки ентузіастів та меценатів з різних країн світу, зокрема й України, й уже тривалий час співпрацює з вітчизняними історико-краєзнавчими та генеалогічними організаціями. У 2020 р. Голова Укрдержархіву Анатолій Хромов підписав Меморандум про співпрацю між Державною архівною службою України та корпорацією FamilySearch International (США), метою якого є оцифрування документів Національного архівного фонду України генеалогічного характеру та створення фонду користування на такі документи.

Національний банк репресованих – інтернет-платформа Українського інституту національної пам'яті (повна назва – «Національний банк даних жертв політичних репресій радянської доби в Україні»). На цьому веб-ресурсі для генеалогічних досліджень є інформація про понад 370 тис. репресованих українців (списки зібрані за весь радянський період історії з 1917 по 1991 рр.), а власне списки укладені відповідно до виданої багатотомної серії «Реабілітовані історією». Важливим позитивним моментом зазначеного вебсайту є можливість багатоваріантного пошуку інформації – за алфавітом, за місцем народження та проживання людини, по інтерактивній карті чи через повнотекстовий пошук на основі заданих параметрів. Зазвичай про кожну людину матеріалу небагато, проте вона повністю достовірна та підтверджена документально, тому має особливу цінність та важливість.

Колекції документів та метричних книг з Головного архіву давніх актів у Варшаві (електронна адреса – <http://agad.gov.pl/inwentarze/testy.html>). Сьогодні це провідна архівна установа Польщі, яка містить чимало метричних та інших матеріалів українців, які проживали на території Львівської, Перемишльської, Луцької, Станіславської архідієцезій з 1728 по 1951 рр. Списки укладені за територіальним та релігійним принципами.

Pra.in.ua – база жителів України 1650–1920 рр. Цей веб-ресурс є інтерактивною розробкою вітчизняної генеалогічної бази жителів України вказаного періоду і містить сьогодні дані понад 3,3 млн осіб. Основними джерелами даного ресурсу є метричні книги та католицькі і православні сповідальні розписи, присяжні списки, польські та чеські воєводські вісники, списки репресованих, полонених тощо, а користувач має змогу не лише додати в базу даних свою особисту інформацію, але й редагувати вже наявні записи та створити своє інтерактивне генеалогічне дерево. Проте суттєвим недоліком цього електронного ресурсу є неможливість здійснення посилань на документи та джерела.

Szukaj w archiwach (шукай в архівах, електронна адреса – <https://szukajwarchiwach.pl/>) – ще один дуже популярний польський архівний веб-ресурс на базі платформи Національного цифрового архіву Польщі. Його основними досягненнями є вільний та безплатний доступ для всіх користувачів і пошуковців генеалогічної інформації навіть з-за кордону. В основі матеріалів сайту – сукупність колекцій архівів з Інтегрованої архівної системи Польщі (ZoSIA) та бази даних актів реєстрації цивільного стану та метрик (PRADZIAD). Саме ці системи

накопили генеалогічну інформацію про польських громадян, зокрема української національності. Серед інших позитивних моментів цього електронного архівного ресурсу – пошук генеалогічних матеріалів можна здійснювати як за географічним принципом (по місцевості народження чи проживання), так і за конкретною особою.

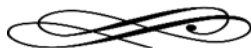
Агенція приватних історичних досліджень «Родоводи» (електронна адреса <https://rodovody.com.ua/>) – спеціалізований інтернет-ресурс для професійних істориків та генеалогів, який співпрацює з багатьма науковими та науково-дослідними установами України та зарубіжжя щодо пошуку та надання за замовленням генеалогічної інформації з різноманітних архівних джерел; цей веб-ресурс дає змогу не лише виконати замовлення з пошуку інформації за прізвищем чи місцем народження, але й походження прізвища та роду, огляд наукової літератури по даному запиту, спілкування в режимі онлайн з провідними пошуковцями тощо [2].

Отже, сьогодні з огляду на сучасні світові тренди інформатизації та диджиталізації діяльності архівних установ державні архіви України активно працюють над розвитком власних електронних ресурсів, насамперед вебсайтів. Вони значно полегшують пошук генеалогічного матеріалу для дослідження родоводу, передусім метричних книг, сповідальних документів та ін. Велике значення також мають і недержавні електронні ресурси, які насамперед спрямовані на пошук інформації про свій родовід.

Список використаних джерел

1. Палієнко М. Репрезентативність веб-сайтів архівних установ та їх роль у розширенні доступу до документної інформації. *Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 7–9 квітня 2015 р., Національний авіаційний університет / редкол. І. І. Тюрменко та ін. Київ: «Талком», 2015. С. 214–218.

2. Агенція приватних історичних досліджень «Родоводи» URL: <https://rodovody.com.ua/index.php/uk/>

**Коноплицька О. І., канд. філол. наук, доц.,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль**

ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Інформаційне суспільство характеризується зростанням у ньому ролі інформації і знань, кількості людей, зайнятих виробництвом інформаційних продуктів і послуг, домінуванням інформаційних технологій у суспільних та господарських відносинах, створенням глобального інформаційного простору тощо. Найсуттєвішою зміною, що супроводжувала становлення інформаційного суспільства, став перехід від концепції володіння інформацією до концепції відкритого до неї доступу. Основна відмінна риса сучасного інформаційного простору полягає у формуванні системи інформаційних комунікацій, що дає змогу отримати доступ до соціально важливої інформації в будь-якому місці і в будь-який час. Електронні засоби зв'язку уможливають доступ до інформації незалежно від часу і її реального місцезнаходження. Концептуально нове інформаційне середовище вимагає від сучасної бібліотеки відповіді на виклики доби. Йдеться про трансформацію бібліотеки як соціальної інституції.

Електронні технології прийшли у бібліотечні установи – традиційні центри суспільного збереження й використання інформації, що дало відчутний поштовх усім напрямам бібліотечної справи. А якщо говорити про удосконалення сервісної роботи у бібліотеках, то вони дали змогу значно розширити коло користувачів за їхніми межами.